

SAADAN TULL SANNA

ILVESE AAPO

„KURAT TULEB SAUNA“. Stsenarist ja režissöör **Andres Maimik** (**Mati Undi** kuuldemängu „*Saunalugu*“ motiividel), operaator **Mait Mäekivi**, kunstnikud **Reet Ulfsak** ja **Rein Nettan**, kostüümikunstnik **Reet Ulfsak**, originaalmuusika: **Siiri Sissask**, grimeerija **Kersti Niglas**, helimees **Nils Johansson**, helimontaaž ja kokkusalvestus: **Ants Andreas**, monteerijad **Anri Rulkov** ja **Andres Maimik**, režissööri assistendid **Ralf Siig** ja **Elo Selirand**, tootmisjuht **Andres Arro**, II operaator **Urmas Sepp**, valgusmeister **Arvo Vilu**, valgustajad **Sten Oja** ja **Kristjan-Jaak Nuudi**, digitaalefektid: **Raivo Möllits**, produtsent **Peeter Urbla**. Osades: **Hilje Murel** (Elo), **Riho Kütsar** (Viktor), **Allan Noormets** (peatoimetaja); episoodides: **Ahto Raudoja**, **Aapo Ilves**, **Rain Tolk** ja **Arvo Vilu**; kura did: **Triin Lilleorg**, **Arbo Tammiksaar** ja **Taavi „Jimmy“ Tiko**; karu tants: **Evar Riitsaar** ja **Kalev Pärt**. Video Digital Beta, 15 min, värviline. © „Exitfilm“, 2004.

„Kurat tuleb sauna“.
Hilje Murel (Elo).

Maimiku Andrest, kiä saadana san-na pess, tiidäs ilma pääl inämb timä um-mamuudu dokumentaale perrä. Timä kamba dokumentaali omma sihändõsõ, et na olõ-õi peris Marani muudu tettü – et kaamera tsirgupesä mano saisma ja aasta peräst omgi filmi jago materiaali olõman. Na Maimiku pande uma omma iks niimuudu tettü, et om esi kamanda-ga pääle linnätü, et miäkit olõma ja nätä saas; siistpuult kaemisega, ku sotsiolooge perrä kõnõlda. Kiräkeeli kutstas tuud jandulit osalusvaatlusõs. Ja tuu saadana sannatulõk nakas kah pääle elost hindästä – Obinitsast Seto Kuningriigi päävält, kuigi filmin om tuu är folkloorifestivalis mängitu. A Seto- vai Võromaal omgi hää filmi tetä, sääl inemese omma tuuga jo harinu ja kiäki naka-õi sarvi te-

gemä, ulli näko ette käänmä ja taha-õi imäle vai esäle vai pinilõ töiste tarre terüsi saata. Lõunaeesti kiil ja miil nõsõs ja müü tävvegä ja lõunamaa inemisil tulõ kõgõ uma olõmisõga eksponaadis olla.

Maimik ja **Urbla** om kavala mehe ja naka-õi statistõ ala rahha pillma. Tuud umma kiilt kostus tuun filmin inne üts ütölüs ja tuu om kah mino suust perü, ja tuu om tuuperäst niimuudu, et ma juhtusi hää aol kaamera iin saisma – ja tuuperäst ma võigi tuust saadana sannatulõkust kõnõlda, et ma kõgõpäält näi veedükse, kuismuudu tuud kinotüüd tetti ja perän näi filmi hinnäst kah viil pääle. Ma saa kõnõlda, miä ma näi, mitte tuud, miä ma arva. Eesti meedian om jo perämitsel aol sääne muud, et kõgõ inne arvatas, a kiäki kõnõlõ-õi luust hin-

„Kurat tuleb sauna“.

Hilje Murel (Elo) ja Riho Kütsar (Viktor).

däst, tolle, et kiäki tiiä-õi miäkit, a mulli vai haussi tahas aia. Kaeme sös edesi, kas tuul Maimiku-tsural oll iks hää märgotus dokumentaale mant är kävvä.

Dokumentaalsöt viil niipallo, et ku täämbästel kolmekümne ümbre inemestel oll sääne eloaign, ku allapoolõ edimetse karva kasuma nakasiva, tull tuud filmi alosluus olõvat **Undi-Mati** kuuldomängo raadio siist iks egäl aastal üts kõrd vähämbält. Ja tuu ollgi vinne aigu kõgõ suurõmb erootika, tuuperäst, et inemese olliva jo sannan, ja säääl kõnõldi peräotsan vällä, et naanõ läts ilma rõividetä mõtsa. Vai jummal, tuu oll sääne piiripäälne kõdi kullõlda, et vinne riigin või inemene, võiva miis ja naanõ kõrraga palla olla ja tuul aol viil suhtit klaari! Egäl juhul jäi tuu mullõ (ja tundus, et Andresele kah) nuurõl aol miilde ja om viil prõllagi pää seen alalõ. Tuud inämb mälehtä-õi, midä vai mille pääle na säääl sannan rüüksivä, a nüüd om sös kinoträpkä päält är nättü ja vast tuu kuigi

nii oll kah, sest mille peäs Maimik võlssma nakkama.

Ja **Mureli Hilje** om illos latskõnõ ja või mängi, kuismuudu vaia. Niisamade **Kütsari Riho** — teatrist om na kasonu, a naadega või kinno tetä kül. Ja **Nuurmõtsa Allan** oll päätoimõndaja vai produtsendi rollin õkvalt nii jälle, kuis vaia oll. A vaia oll niimuudu, et ütškõik ku pallo duublit vai midä tetti, ekraani pääle saiva na inne umbõlõ lühkeses aos. Tiiä-õi, mille tuu asi niimuudu läts. Naade tsutsukõstõ aos oll **Mäekivi Maidu** kaamera iks oigõ kotussõ pääle vai nuka ala säetü, tuu vasta saa-õi kärki, tuu omgi kaemise kunst. A ku üt suur asi om nii tsillukõsõs tulnu kokko käksi, sös tulõ egäl sümbõlil umakõrda mitot rolli hoita. Niimuudu pragisiva ja siibüvä hüdse Viktori ja latskõsõ läbisäämisõ pääle ja olliva ka vihjes tuule, mis edesi saa. Nigu oll umal aol tuul Stanislavskil püssägä.

Ja tuu teletorniga kotus või näüdätä,

et telediktori (Murel) jaos es olõ edimette saadana jorj viil tuu kõgõ ilosam ja pikem asi, mille pääle joosta. A tuu või mullõ võlssi kah tundu, tuuperäst, et latskõnõ tuud saadanatürä esi joht es nää – timäl olliva tsilmä kinni ja pää kaksati kah õkvalt otsast är. Ku iks kaksati. Ja Viktori (Kütsar) jaos oll ju naid saadanit viil inämb, a timä mõistse naadega olla ja es pake kohegi. Ku iks mõistse, saa sõs arvo vai püvvä kinni, kumb naist päätegelaisist uma vai tõösõ saadanidõ pääle kimmämbäs jäi. Säält and naid levelit egäsäändsit vällä käändä, ku mito kõrda kaia vai ilosahe perrä märgotada. Saadan sanna, rõiva ahjo, Maimiku-poiss tege kinno.

Nüüd olõs aig veedükse viriseda vai huumorist kõnõlda. Kogo tuu filmi man oll kõik aig – no mitte iks perüs kõgõl aol – sääne hädä, et kõik om tulnu umbõlõ lühkõsõs kokko aia. No vast lühimängofilmin tulõgi niimuudu tetä, a näütüsõs tuu kotussõ man, kon kahr latskõsõ är vei, saiva na kuigi umbõlõ kipeste võttõkamba mant sanna mano är. Tuu pakõmise aig olõs annu intriige manu ja naade vannu suhtit viil ilosampa vällä mängi, muido oll nii, et latskõnõ vitel kahrõ sälän nigu kott, ja inne sannataren tull tuu pääle, et kiäki om tal võttõpäivä är persehe käännu. Tuu aoni olnu-es hätä miäkit. Ma tiiä iks, et tuud, ku mi nää-õi, mis vaihtõpääl oll, kutstas montaažis, a veedükse olõs võinu vai saanu pikembas aia kül, inne kats kaadritki. Ja juto perrä tull vällä, et na om hindi arost mõtsan, a sanna ussõ päält oll talomoro tävvega nätä ja hürrämine kostse tarrõgi är. A tuu või olla kül, et liinainemese jaos omgi kats puud ja kolm puhmu joba mõts, midä ma iks mõista kõnõlda.

Tuud tulõ nail viil oppi. Tuud tulõ kah vast oppi, et ku perrä mõtõlda, kohekotsilõ tuul latskõsõl tuu rasiirmisõ jupin käkitu oll, inne, ku ta sanna tuudi – ku tuu ainukõ kotus, mis mul päähä

tull, siia vällä kirotada, sõs TMK saa-õi luku trükki lasta, selle, et nail olõ-õi päätoimõndajas porutsik Rževski. A noh, hää iks, ku filmin nalla saa. Ilosat ihho ja kahrõ ja saadanit ja seto paabasit pääleki, perämitsest kaadrist kõnõlõmada.

Nüüd om üttepiti kitetu ja tõistpiti irisetu kül, nüüd tulõ positiivne programm kah vällä kävvä. Tuu pääle naka-õi jo kiäki vasta aama, ku ma üttele, et peris hääs läts kogo tuu asi perämitse otsan – sõs, ku **Sisaski Siiri** hellü naas tegema. Ja omgi Andresele vällä pakku sääne idee, et ta võis tuust perräjäänü materiaalist, midä om jo umbõlõ pallo alalõ, Siirile üte video tetä. Ku kuldakõri esi tulla saa-õi – no ta roit egäsäändsit riigikogosi ja muid ulluisi pite –, sõs lääväki kõik vällälõigatu seto paaba ja Hiljekõnõ tävve ette. Vai sõs tulõs Maimikulõ rahha mano anda – tekku viil, tekku mano! Saadan tulõ jo iks vaihtõpääl sanna kah laskõ – mõskõ om jo vaia!

ILVESE AAPO (AAPPO ILVES) om kirämiis, muusik ja nii edasi. Sündünü 20. rehekuu (oktoober) pääval 1970 Rāpināh. Raamadu: 1996 „No Vot!“ (luulekogu); 1998 „Üks pedajas“ (luulekogu); 2001 „Ema on kajaka juures“ (proosakogu); 2002 „Ööpik Võhandu kaldalt“ (näidend kommentaaridega, esietendunud juulis 2002); 2003 „Wööbsu palas!“ (näidend kommentaaridega, esietendunud juulis 2003); 2003 „Tapu asemel sõime“ (lühiproosa).